

Session 1: Fundamentals, Motivations, Critiques

R. Ethan Tucker, Mechon Hadar

I. What: Biblical Sources

ויקרא טו

(א) וינדבר יק' ויק' אל מ'שה וא'ל אהר'ן לאמ'ר: (ב) דברו אל בני ישראל ואמרתם אליהם

איש איש כי יהיה זב מבשרו זובו טמא הוא: (ג) וזאת תהיה טמאתו בזובו כר בשרו את זובו או החתים בשרו מזובו טמאתו הוא: (ד) כל המשכב אשר ישכב עליו הזב יטמא וכל הפלי אשר ישב עליו יטמא: (ה) ואיש אשר יגע במשכבו יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב: (ו) והי' ש'ב על הפלי אשר ישב עליו הזב יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב: (ז) והנ' ג'ע בבשר הזב יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב: (ח) וכי יר' ק הזב בטהור ויכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב: (ט) וכל המרכב אשר ירכב עליו הזב יטמא: (י) וכל הנ' ג'ע בכ' ל אשר יהיה תחתיו יטמא עד הערב והנושא אותם יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב: (יא) וכ' ל אשר יגע בו הזב וינ'דיו ל' א' שטף במים ויכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב: (יב) וכלי חרש אשר יגע בו הזב ישבר וכל פלי עץ ישטף במים: (יג) וכי יטהר הזב מזובו וספר לו שבעת ימים לטהרתו ויכבס בגדיו ורחץ בשרו במים חיים וטהר: (יד) וביום השמיני יקח לו שתי ת'רים או שני בני יונה ויבא לפני יק' ויק' אל פתח א'הל מועד וינתנם אל הפ'הו: (טו) ועשה א'תם הפ'הו אחד חטאת והאחד ע'לה וכפר עליו הפ'הו לפני יק' ויק' מזובו: ס

(טז) ואיש כי תצא ממנו שכבת זרע ורחץ במים את כל בשרו וטמא עד הערב: (יז) וכל בגד וכל עור אשר יהיה עליו שכבת זרע ויכבס במים וטמא עד הערב: פ

(יח) ואשה אשר ישכב איש א'תה שכבת זרע ורחצו במים וטמאו עד הערב:

(יט) ואשה כי תהיה זבה דם יהיה ז'בה בבשרה שבעת ימים תהיה בנדתה וכל הנ' ג'ע בה יטמא עד הערב: (כ) וכ' ל אשר תשכב עליו בנדתה יטמא וכ' ל אשר תש'ב עליו יטמא: (כא) וכל הנ' ג'ע במשכבה יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב: (כב) וכל הנ' ג'ע בכל פלי אשר תש'ב עליו יכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב: (כג) ואם על המשכב הוא או על הפלי אשר הוא י'שבת עליו בנגעו בו יטמא עד הערב: (כד) ואם ש'כ'ב ישכב איש א'תה ותהי נדתה עליו וטמא שבעת ימים וכל המשכב אשר ישכב עליו יטמא: פ

(כה) ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים כל' א'עת נדתה או כי תזוב על נדתה כל ימי זוב טמאתה פימי נדתה תהיה טמאה הוא: (כו) כל המשכב אשר תשכב עליו כל ימי זובה כמשכב נדתה יהיה לה וכל הפלי אשר תש'ב עליו טמא יהיה כטמאת נדתה: (כז) וכל הנ' ג'ע בם יטמא ויכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד הערב: (כח) ואם טהרה מזובה וספרה לה שבעת ימים ואחר תטהר: (כט) וביום השמיני תקח לה שתי ת'רים או שני בני יונה והביאה אותם אל הפ'הו ויק' אל פתח א'הל מועד: (ל) ועשה הפ'הו את האחד חטאת ואת האחד ע'לה וכפר עליה הפ'הו ויק' לפני יק' ויק' מזוב טמאתה:

(לא) והזרתם את בני ישראל מטמאתם ול' א'ימיתו בטמאתם בטמאם את משכני אשר בתוכם: (לב) וזאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע לטמאה בה: (לג) והדונה בנדתה והזב את זובו לזכר ולנקבה ולאיש ואשר ישכב עם טמאה: פ

ויקרא יח: יט, כד-ל

וא'ל אשה בנדת טמאתה ל' א'תקרב לגלות ערותה:...

אל' תטמאו בכל אלה כי בכל אלה נטמאו הגוים אשר אני משלח מפניכם: ותטמא הארץ ואפק'ד עונה עליה ותקא הארץ את י'שביה: ושמרתם אתם את חק'תי ואת משפטי ול' א'תעשו מכ' ל התועב'ת האלה האזרח והגר הגר בתוכם: כי את כל התועב'ת האל עשו אנשי הארץ אשר לפניכם ותטמא הארץ: ול' א'תקיא הארץ אתכם בטמאכם א'תה פאשר קאה את הגוי אשר לפניכם: כי כל אשר יעשה מכ' ל התועבות האלה ונכרתו הנפשות הע'ש'ת מקרב עמם: ושמרתם את משמרת'י לבלתי עשות מחקות התועב'ת אשר נעשו לפניכם ול' א'תטמאו בהם אני יק' ויק' אל' היכם:

וַיִּקְרָא כֹהֵן־גֹּדֵל, יִתְּ, כֹּ
וְהַתְּקַדְּשֵׁם וְהִיָּתָם קֹדֶשִׁים כִּי אֲנִי יְקֹנֶה אֶל־הֵיכָלִי: וְשִׁמְרָתָם אֶת־חֻק־תִּי וַעֲשִׂיתָם אֹתָם אֲנִי יְקֹנֶה מִקְדָּשְׁכֶם: ...
וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁהָ דְוָה וְגִלָּהָ אֶת־עֲרוֹתֶיהָ אֶת־מֶקֶד רָה־הָעֵרָה וְהִיא גִלָּתָהּ אֶת־מִקְוֵי דָמֶיהָ וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם
מִקֶּרֶב עַמָּם: ...
וְהִיָּתָם לִי קֹדֶשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְקֹנֶה וְאֶבְדֵּל אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים לִהְיוֹת לִי:

Vayikra 15

1 And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying: **2** Speak unto the children of Israel, and say unto them:

When any man hath an issue out of his flesh, his issue is *tamei*. **3** And this shall be his *tum'ah* in his issue: whether his flesh run with his issue, or his flesh be stopped from his issue, it is his *tum'ah*. **4** Every bed whereon he that hath the issue lieth shall be *tamei*; and every thing whereon he sitteth shall be *tamei*. **5** And whosoever toucheth his bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be *tamei* until the even. **6** And he that sitteth on any thing whereon he that hath the issue sat shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be *tamei* until the even. **7** And he that toucheth the flesh of him that hath the issue shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be *tamei* until the even. **8** And if he that hath the issue spit upon him that is clean, then he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be *tamei* until the even. **9** And what saddle soever he that hath the issue rideth upon shall be *tamei*. **10** And whosoever toucheth any thing that was under him shall be *tamei* until the even; and he that beareth those things shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be *tamei* until the even. **11** And whomsoever he that hath the issue toucheth, without having rinsed his hands in water, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be *tamei* until the even. **12** And the earthen vessel, which he that hath the issue toucheth, shall be broken; and every vessel of wood shall be rinsed in water. **13** And when he that hath an issue is cleansed of his issue, then he shall number to himself seven days for his cleansing, and wash his clothes; and he shall bathe his flesh in running water, and shall be clean. **14** And on the eighth day he shall take to him two turtle-doves, or two young pigeons, and come before the LORD unto the door of the tent of meeting, and give them unto the priest. **15** And the priest shall offer them, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for him before the LORD for his issue.

16 And if the flow of seed go out from a man, then he shall bathe all his flesh in water, and be *tamei* until the even. **17** And every garment, and every skin, whereon is the flow of seed, shall be washed with water, and be *tamei* until the even.

18 The woman also with whom a man shall lie carnally, they shall both bathe themselves in water, and be *tamei'im* until the even.

19 And if a woman have an issue, and her issue in her flesh be blood, she shall be in her impurity seven days; and whosoever toucheth her shall be *tamei* until the even. **20** And every thing that she lieth upon in her impurity shall be *tamei*; every thing also that she sitteth upon shall be *tamei*. **21** And whosoever toucheth her bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be *tamei* until the even. **22** And whosoever toucheth any thing that she sitteth upon shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be *tamei* until the even. **23** And if he be on the bed, or on

any thing whereon she sitteth, when he toucheth it, he shall be *tamei* until the even. **24** And if any man lie with her, and her impurity be upon him, he shall be *tamei* seven days; and every bed whereon he lieth shall be *tamei*.

25 And if a woman have an issue of her blood many days not in the time of her impurity, or if she have an issue beyond the time of her impurity; all the days of the issue of her *tum'ah* she shall be as in the days of her impurity: she is *temeiah*. **26** Every bed whereon she lieth all the days of her issue shall be unto her as the bed of her impurity; and every thing whereon she sitteth shall be *tamei*, as the *tum'ah* of her impurity. **27** And whosoever toucheth those things shall be *tamei*, and shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be *tamei* until the even. **28** But if she be cleansed of her issue, then she shall number to herself seven days, and after that she shall be clean. **29** And on the eighth day she shall take unto her two turtle-doves, or two young pigeons, and bring them unto the priest, to the door of the tent of meeting. **30** And the priest shall offer the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for her before the LORD for the issue of her *tum'ah*.

31 Thus shall ye separate the children of Israel from their *tum'ah*; that they die not in their *tum'ah*, when they defile My tabernacle that is in the midst of them. **32** This is the law of him that hath an issue, and of him from whom the flow of seed goeth out, so that he is *tamei* thereby; **33** and of her that is sick with her impurity, and of them that have an issue, whether it be a man, or a woman; and of him that lieth with her that is *temeiah*.

Vayikra 18:19, 24-30

19 And thou shalt not approach unto a woman to uncover her nakedness, as long as she is cast out by her *tum'ah*...

24 Defile not ye yourselves in any of these things; for in all these the nations are defiled, which I cast out from before you. **25** And the land was defiled, therefore I did visit the iniquity thereof upon it, and the land vomited out her inhabitants. **26** Ye therefore shall keep My statutes and Mine ordinances, and shall not do any of these abominations; neither the home-born, nor the stranger that sojourneth among you-- **27** for all these abominations have the men of the land done, that were before you, and the land is defiled-- **28** that the land vomit not you out also, when ye defile it, as it vomited out the nation that was before you. **29** For whosoever shall do any of these abominations, even the souls that do them shall be cut off from among their people. **30** Therefore shall ye keep My charge, that ye do not any of these abominable customs, which were done before you, and that ye defile not yourselves therein: I am the LORD your God.

Vayikra 20:7-8, 18, 26

7 Sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am the LORD your God. **8** And keep ye My statutes, and do them: I am the LORD who sanctify you...

18 And if a man shall lie with a woman having her sickness, and shall uncover her nakedness--he hath made naked her fountain, and she hath uncovered the fountain of her blood--both of them shall be cut off from among their people...

26 And ye shall be holy unto Me; for I the LORD am holy, and have set you apart from the peoples, that ye should be Mine.

II. Why?: Biblical, Second Temple, Rabbinic, Medieval and Modern Sources

A. Disgust, Fear and Danger

יחזקאל לו:יז

בְּן אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יִשְׁכְּבוּ עַל אֲדָמָתָם וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם וּבַעֲלִילוֹתָם כְּטִמְאַת הַנְּדָה הָיְתָה דְרָכָם לִפְנֵי:

Yehezkel 36:17

'Son of man, when the house of Israel dwelt in their own land, they defiled it by their way and by their doings; their way before Me was as the *tumah* of a menstruating woman.

בבלי פסחים קיא.

הני בי תרי דמצעא להו אשה נדה, אם תחלת נדתה היא - הורגת אחד מהן, אם סוף נדתה היא - מריבה עושה ביניהן.

Talmud Bavli 111a

If a menstruating woman is between two men, she will kill one of them it is the beginning of her period, and she will cause them to fight if it is at the end of her period.

בבלי שבת קי.

האי איתתא דחזיא חיזיא...תשקול ממזיה ומטופרה ותשדי ביה, ותימא: דישתנא אנא.

Talmud Bavli 110a

A woman who seeks a snake [who is threatening to bite her]...should take some of her hair and nails and throw them at it and say: I am a menstruant.

סדר רב עמרם גאון סדר שני וחמישי

א-ל הביטה דל כבודנו בגוים ושקצונו כטומאת הנדה

Seder R. Amram Gaon, The Order of Service for Mondays and Thursdays

God, behold how we are disrespected by the nations of the world; they revile us like the *tumah* of a menstruant.

ספר מורה הנבוכים חלק שלישי פרק מט

וטעם איסור בעילת נדה ואשת איש מבואר אין צריך לבקש לו טעם.

Rambam, Guide for the Perplexed III:49

The reasons for the prohibitions on sleeping with either a menstruant or with another man's wife are obvious and we do not need to search for reasons for them.

ספר החינוך מצוה קסו

וכבר אמרנו באזהרת טריפה ואיסורי מאכלות כי האל ברוך הוא ריחק עמו אשר בחר מכל הדברים המזיקים את הגוף, בעבור היותו כלי לנפש היודעת יוצרה, וכמו כן מן השורש הזה הרחקנו מן היולדת ומן הנדה והזבה ימים מספר, עד שיתנקו מאותו המותר שבהן שהוא דבר רע ומחליא, וכמו שאמרנו כי כל מותר משורש מחלה הוא. ועל כן אמרו זכרונם לברכה שאין אשה רואה דם שלא יהיו ראשה ואיבריה כבדים עליה, ואין ספק כי באותו המותר מחלה להן ולכל הקרב בהן שום קירבה, וכל שכן בתשמיש שהוא תכלית הקירבה החמרית, וגם הולד הנוצר בעוד שאותו המותר מתגבר עליהם מעותד לחלאים רעים.

Sefer Hahinukh #166

We have already explained...that God distanced his chosen people from all things that harm the body, since the body is the vehicle for the soul to know its maker. Similarly, we have been distanced from a woman who has given birth, from a menstruant and from a woman with an irregular flow until they are cleansed from the excess [humors] that cause illness...there is no doubt that this excess caused them and all those who come near to them to be ill. And this is all the more true with respect to intercourse, which is the ultimate act of physical closeness, and any child who is created while these excess [humors] are still in force will suffer from future illnesses.

ספר החינוך מצוה רז

משרשי הנדה, כתבתי בפרשת זאת תהיה על ענין זבה מה שידעתי. וכלל הענין כי השם ירחיק מעמו אשר בחר כל טומאה וכל ליכלוך וכל נזק, גם אמרתי שם מה יהיה הענין לפי הדומה שהחליאן השם לנשים בחולי זה.

Sefer Hahinukh #207

The basis of the law of *niddah*...is that God distances his chosen people from all *tumah*, from all filth and from all damaging forces...

בבלי שבת סד:

אמר רב: כל שאסרו חכמים לצאת בו לרשות הרבים – אסור לצאת בו לחצר, חוץ מכבול ופאה נכרית...מאי שנא הני? – אמר עולא: כדי שלא תתגנה על בעלה. כדתניא: +ויקרא טו+ והדוה בנדתה, זקנים הראשונים אמרו: שלא תכחול ולא תפקוס ולא תתקשט בבגדי צבעונין, עד שבא רבי עקיבא ולימד: אם כן אתה מגנה על בעלה, ונמצא בעלה מגרשה...

Talmud Bavli Shabbat 64b

Said Rav: Anything that the Sages forbade wearing out into the public domain on Shabbat may also not be worn out into a courtyard [where the legal stakes are only rabbinic, as opposed to Biblical], except for a hair-net and a wig...Why are these different? Said Ulla: So that she not become unattractive to her husband. As it is taught: She who is ill in her menstrual state— Earlier elders used to say: she should not put on makeup or style her hair or wear colorful clothing. But then R. Akiva taught: You will make her unattractive to her husband and he will end up divorcing her!...

B. Bodily Vulnerability

יחזקאל כב:י

עָרוֹת אֶב גִּלָּה בָךְ טִמְאָת הַנְּדָה עָנּוּ בָךְ:

Yehezkel 22:10

In thee have they uncovered their fathers' nakedness; in thee have they humbled [raped] her that was *temeiat haniddah*.

רד"ק יחזקאל פרק כב פסוק י

טמאת הנדה...וזכר בבעילת הענוי שאמר ענו בך כי יש לה ענוי אם יבעלו' בנדתה כמו שיש לבתולה:

R. David Kimhi on above, Provence, 12th-13th c.

Temeiat Haniddah...It mentions *innui* in the context of intercourse here because she experiences pain if others have intercourse with her while she is menstruating, just as a virgin experiences pain.

C. Maintaining a Link Between Sex and Procreation

Philo of Alexandria, *The Special Laws* III:32-33

And there are particular periods affecting the health of the woman when a man may not touch her, but during that time he must abstain from all connection with her, respecting the laws of nature. And, at the same time, he must learn not to waste his vigour in the pursuit of an unseemly and barbarous pleasure; for such conduct would be like that of a husbandman who, out of drunkenness or sudden insanity, should sow wheat or barley in lakes or flooded torrents, instead of over the fertile plains; for it is proper to cast seed upon fields when they are dry, in order that it may bear abundant fruit. But nature each month cleanses the womb, as if it were some field of marvellous fertility, the proper season for fertilising which must be watched for by the husband as if he were a skilful husbandman, in order to withhold his seed and abstain from sowing it at a time when it is inundated; for, if he do not do so, the seed, without his perceiving it, will be swept away by the moisture, not only having all its spiritual energies relaxed, but having them, in fact, utterly dissolved. These are the persons who form animals in that workshop of nature, the womb, and who perfect with the most consummate skill each separate one of the parts of the body and soul. But when the periods of illness which I have spoken of are interrupted, then he may with confidence shower his seed into the ground ready to receive it, no longer fearing that there will be any loss of the seed thus sown.

D. A Female Version of Bodily Covenant

ר' יוסף בכור שור על בראשית יז:יא
ודם נידות שהנשים משמרות, ומגידות פתחיהן לבעליהן, הוא להם דם ברית.

R. Yosef Bekhor Shor on Bereishit 17:11, France, 12th c.

The menstrual blood that women must monitor, and the way in which they inform their husbands of their sexual availability, functions for them as covenantal blood [that is parallel to the male *mitzvah* of circumcision].

E. A Culture of Life

Jacob Milgrom, *Leviticus: A Book of Ritual and Ethics*, 123

Although the loss of vaginal blood and semen is a necessary part of the human cycle, its symbolic value, representing the loss of life, is a process unalterably opposed by Israel's God, the source of its life...In the Israelite mind, blood was the chief symbol of life...In particular, the loss of seed in vaginal blood was associated with the loss of life...The only bodily emissions that pollute are: (1) menstrual blood and semen...and (2) ejaculation of semen without intercourse...Thus it was that Israel—alone among the peoples—restricted impurity solely to those physical conditions involving the loss of vaginal blood and semen, the forces of life, and to the corpse and to scale disease, which visually manifested the approach of death.

F. Medical Concerns

<http://www.healthcaremagic.com/articles/Sex-during-menstruation/7408>

G. Apologies—Using a Bodily Marker to Achieve Other Aims

תורת המנחה פרשת תזריע / דרשה מה עמוד 419-420

...רוב התשמיש וההתמדה בו משחית תארו של אדם ומתיש כחו וגורם כמה חלאים רעים ואינן נאמנים לגוף...ועל כן נאסר התשמיש איסור זמני והוא ימי הטומאה.

ויש באיסורו לימוד יראת השם ית' ועבודתו לאיש ולאשה, שכשרואה האדם שאשתו שהוא אוהב אותה כנפשו, והיא חברתו ואשת בריתו, הוא מרחיקה והיא נאסרה עליו מפני טפת דם שראתה שנטמאה בה, על אחת כמה וכמה אם תטמא נפשו שירחיקנה השם ית' ובדד תשב מחוץ למחנה מושבה, ואם טהרה מזובה וספרה לה שבעת ימים ואחר תטהר. וכן כשהאשה רואה שבעלה שהיתה חביבה עליו כנפשו רחיקה מפני הטומאה שאירעה לה, על אחת כמה וכמה אם תטמא נפשה שירחיקנה השם ית'.

R. Yaakov b. Hananel Sekili, Torat Haminhah Tazria, Spain, 14th c.

...Too much sex destroys a man's appearance and makes him weak and leads to a number of illnesses...therefore, sex was forbidden temporarily during the days of *tumah*. And this prohibition teaches a man and a woman how to serve God. For when a man sees that his wife, whom he loves like his own being, his friend and his covenantal partner, is distanced from him and forbidden to him because of a drop of blood that rendered her *temeiah*, how much more so if he renders his own soul *tamei* will God push him away such that he sits in spiritual solitude...and when the woman sees that her husband, to whom she was beloved has distanced her on account of *tumah*, how much more so if her soul becomes *temeiah* will God push her away.

R. Norman Lamm, *A Hedge of Roses*, 19-20, 32

The novelists of depravity, the enthusiastic college instructors, the unqualified "teams" of sex-therapists, the smut salesmen who appear in court as the champions of free speech and free press—all the preachers of permissiveness—these are[the] priests and profits [of the "sexual revolution"]; the casual and "cool" approach its official theology; the inhibitions of traditional morality its Devil; the stream of heavily annotated statistical studies of the breakdown of sexual morality, the documented "proof" of the truth of its revelation; the unmarried state of maximum bisexual opportunities and unrestrained scatology, its eschatological vision...Before they are joined to each other . . . bride and groom must purge themselves of any notions about the physical expression of love that might prove injurious to a full, wholesome relationship. It is precisely this that Family Purity achieves for the young couple about to be married, and, thereafter, throughout their married life together.

III. The Gap Between Our World and Theirs

בראשית לא:לד-לה

וַיִּחַל לְקַחָהּ אֶת הַתָּרְפִים וַתִּשְׁמַם בְּכַר הַגָּמֶל וַתֵּשֶׁב עֲלֵיהֶם וַיִּמְשָׁשׁ לָבֶן אֶת כָּל הָאֵל הֵל וְלֹא מָצָא: וַתֹּאמֶר אֶל אָבִיהָ אֵל יִחַר בְּעֵינַי אֲדֹנָי כִּי לֹא אוּכַל לָקוֹם מִפְּנֶיךָ כִּי דָרְךָ נָשִׁים לִי וַיַּחֲפֹשׂ וְלֹא מָצָא אֶת הַתָּרְפִים:

Bereishit 31:34-35

Now Rachel had taken the teraphim, and put them in the saddle of the camel, and sat upon them. And Laban felt about all the tent, but found them not. And she said to her father: 'Let not my lord be angry that I cannot rise up before thee; for the manner of women is upon me.' And he searched, but found not the teraphim.

איכה א:ט

טמאתה בשוליה ל'א זכרה אחריתה ותכד פלאים אין מנחם לה ראה יק' נק את עניי פי הגדיל אויב:

Eikhah 1:9

Her *tumah* was in her skirts, she was not mindful of her end; therefore is she come down wonderfully, she hath no comforter. 'Behold, O LORD, my affliction, for the enemy hath magnified himself.'

רש"י שם

טומאתה בשוליה - לשון גנאי הוא דם נדותה ניכר בשולי בגדיה כלומר חטאותיה גלויין, הרבה עשאתן בגלוי:

Rashi there

Her *tumah* was in her skirts—This is pejorative language; her menstrual blood was visible on the hems of her clothing, meaning: her sins were obvious, she had done many of them publicly.

בבלי תענית כב.

רבי ברוקא חוזאה הוה שכיח בשוקא דבי לפט, הוה שכיח אליהו גביה, אמר ליה: איכא בהאי שוקא בר עלמא דאתי?... אמר ליה: האי בר עלמא דאתי הוא. רהט בתריה, אמר ליה: מאי עובדך?... אמר ליה: זנדוקנא אנא, ואסרנא גברי לחוד וגו' לחוד, ורמינא פורייאי בין הני להני כי היכי דלא ליתו לידי איסורא. כי חזינא בת ישראל דיהבי נכרים עלה עינייהו מסרנא נפשאי ומצילנא לה. יומא חד הוות נערה מאורסה גבן דיהבו בה נכרים עינייהו, שקלי דורדייא דחמרא ושדאי לה בשיפולה, ואמרי: דיסתנא היא.

Talmud Bavli Ta'anit 22a

R. Broka Hoza'ah was in the marketplace of *bei lefet* and Eliyahu was there with him. He said to him: Is there anyone in this marketplace who is headed for the World to Come... She said to him: That man is headed for the World to Come. He ran after him and said to him: What do you do?... He said to him: I am a jailer, and I jail men and women separately and I put my bed between them so that they don't end up sinning [i.e., having sex]. When I see a Jewish woman who is being eyed by Gentile men, I put myself at risk to save her. One time, there was a betrothed woman with us [in the jail] and the Gentile men were eyeing her. I took wine dregs and put them on her skirt hems and they said, "She is menstruating" [and left her alone].

ישעיהו ל:כב

וטמאתם את צפוי פסילי כספך ואת אפדת מסכת זהבך תזרם כמו דנה צא ת' אמר לו:

Yeshayahu 30:22

And ye shall defile thy graven images overlaid with silver, and thy molten images covered with gold; thou shalt put them far away as a *davah*; thou shalt say unto it: 'Get thee hence.'

Josephus, *Antiquities* III:261

He also ordered that those whose bodies were afflicted with leprosy, and that had a gonorrhea, should not come into the city; nay, he removed the women, when they had their natural purgations, till the seventh day; after which he looked on them as pure, and permitted them to come in again.

משנה נדה ז:ד

כל הכתמים הנמצאים בכ"מ טהורין חוץ מן הנמצאים בחדרים ובסביבות בית הטומאות בית הטומאות של כותים מטמאין באהל מפני שהם קוברים שם את הנפלים

Mishnah Niddah 7:4

Any stains found in any [public] place are *tehorim*, except for those found in rooms and in the vicinity of the house of *tumot/temeiot*...

רש"י מסכת נדה דף נו עמוד ב

בית הטמאות - חדר שהנשים משתמשות בו בימי נדותן.

Rashi Niddah 55b

Beit Hatemeiot—the room that women use during their menstrual periods.

בבלי כתובות עב.

...אמר רב יהודה: הוחזקה נדה בשכינותיה, בעלה לוקה עליה משום נדה.

Talmud Bavli 72a

...Said Rav Yehudah: If a woman is known to be menstruating among her [female] neighbors, then her husband receives lashes for sleeping with her in *niddah*.

תוספתא שבת א:יד

אמ' ר' שמעון בן לעזר בוא וראה עד היכן פרצה טהרה שלא גזרו הראשונים לומר לא יאכל טהור עם הנדה—שהראשונים לא היו אוכלין עם הנדות—אלא אמרו לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה.

Tosefta Shabbat 1:14

Said R. Shimon b. Elazar: Come see how out of control *taharah* has become! The early authorities never forbade a man to eat with a menstruating women—yet earlier generations would not eat with menstruating women—rather, all they said was that a *zav* and a *zavah* should not eat together lest they get accustomed to a situation that could lead them to sin.

- Indoor plumbing, hygiene products—menstruation is more private than it ever was
- Medical paradigm triumphant; demystification of the body and elimination of much intuitive *tum'ah* (or at least transfer of it to other realms, such as germs)
- Frequency of menstruation (nutrition, delayed marriage, birth control)
- Elimination of practices related to seminal emissions in many communities

IV. Configuring and Applying Vayikra 15, 18 and 20

מסכתות קטנות מסכת אבות דרבי נתן נוסחא א פרק ב

מעשה באדם אחד שקרא הרבה ושנה הרבה ושמש ת"ח הרבה ומת בחצי ימיו והיתה אשתו נוטלת תפליו וחוזרת בבתי כנסיות ובבתי מדרשות והיתה צועקת ובוכה ואמרה להם רבותי כתיב בתורה כי היא חייך ואורך ימך בעלי שקרא הרבה ושנה הרבה ושמש ת"ח הרבה מפני מה מת בחצי ימיו. לא היה אדם שהשיב לה דבר. פעם אחת נזדמן לה אליהו זכור לטוב אמר לה בתי מפני מה את בוכה וצועקת. אמרה לו רבי בעלי קרא הרבה ושנה הרבה ושמש ת"ח הרבה ומת בחצי ימיו. א"ל כשאת בנדתך כל אותן ג' ימים הראשונים מהו אצלך. אמרה לו רבי ח"ו שלא נגע בי אפילו באצבע קטנה שלו אלא כך אמר לי אל תגעני בכלום שמא תבא לידי ספק. כל אותן ימים האחרונים מהו אצלך. אמרה לו רבי אכלתי עמו ושתייתי עמו וישנתי עמו בבגדי על המטה ובשרו נגע בבשרי אבל לא נתכוין לדבר אחר. א"ל ברוך המקום שהרגו שכך כתוב בתורה ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב:

Avot Derabbi Natan Version A Chapter 2

It once happened that a man who had studied a great deal of both Written and Oral Torah, and who had spent much time as an apprentice to scholars died young. His wife took his tefillin and went around to synagogues and houses of study and would scream and cry: "Master! It says in the Torah, 'it is your life and length of days'! Why then did my husband, who studied a great deal of both Written and Oral Torah, and who spent much time as an apprentice to scholars, die young?" No one had an answer for her. One time, she came across Eliyahu and he said, "My daughter, why are you crying and screaming?" She said to him: Master! My husband studied a great deal of both Written and Oral Torah and spent much time as an apprentice to scholars, and yet he died young! He said to her: "When you were menstruating, how did he behave with you during the first three days?" She said to him: "My master! God forbid! He didn't even touch me with his pinky finger! He would say to me: Don't touch anything, lest you put yourself in a doubtful situation." "And during the later days, how did he behave?" "She said to him: Master, I ate with him, I drank with him, I slept with him in the same bed with my clothing on, and his skin touched mine. But he never dreamed of anything else. He said to her: Blessed is God who killed him, for it says in the Torah: "You shall not approach a woman to uncover her nakedness, as long as she is cast out by her *tum'ah*."

ספרא מצורע - פרשת זבים פרשה ה הלכה יב

והדוה בנידתה זקנים הראשונים היו אומרים תהיה בנידתה לא תכחול ולא תפקוס עד שתבא במים עד שבא רבי עקיבא ולמד נכנס הדבר לידי איבה והוא מבקש לגרשה, הא מה אני מקיים והדוה בנדתה תהא בנדתה עד שתבוא במים.

Sifra Metzora Zavim Parashah 5:12

She who is ill in her menstrual state—Earlier elders used to say that she should be in state of being cast out: she should not put on makeup or style her hair until she immerses in water. But then R. Akiva taught: This will lead to great tension and he will end up divorcing her! What does this verse teach? She remains in a state of *niddah* until she immerses in water.

בבלי נדה לא:

תניא, היה ר"מ אומר: מפני מה אמרה תורה נדה לשבעה - מפני שרגיל בה, וקץ בה, אמרה תורה: תהא טמאה שבעה ימים, כדי שתהא חביבה על בעלה כשעת כניסתה לחופה.

Talmud Bavli Niddah 31b

It is taught: R. Meir used to say: Why did the Torah say that a *niddah* [is forbidden to her husband] for seven days? Because he grows accustomed to her and then gets sick of her; the Torah says: let her be *temeiah* for seven days, so that she will be attractive to her husband just as when they entered into marriage.

בבלי כתובות סא.

אמר רב יצחק בר חנניא אמר רב הונא: כל מלאכות שהאשה עושה לבעלה - נדה עושה לבעלה, חוץ ממזיגת הכוס, והצעת המטה, והרחצת פניו ידיו ורגליו... ומזיגת הכוס שמואל מחלפא ליה דביתהו בידא דשמאלא

Talmud Bavli Ketubot 61a

Said R. Yitzhak b. Hananiah said R. Huna: Any [household] work that a wife normally does for her husband, she may also do when she menstruates, except for preparing him a cup of wine, making his bed or washing his face, hands and feet... Shmuel's wife use to pass him a cup of wine with her left hand.

רש"י על אתר

מיחלפא ליה—בימי ליבונה.

Rashi there

Pass him—in her white days.

תוספות שם ד"ה מיחלפא

...ומה שפירש דמחלפא ליה בידא דשמאלא בימי לבונה דמשמע שיש להקל בימי לבונה מבימי נדותה וכן מצינו בפרק קמא דשבת (שם) בההוא עובדא שהבאתי לעיל דקאמר בימי נדותיה מהו אצלך בימי לבונה מהו אצלך נראה דהיו רגילין לטבול אחר שבעה לראיה כשפוסקת דלא אסירא השתא אלא מדרבנן אבל בזמן הזה שאין רגילות לטבול עד אחר שבעה נקיים אין חילוק בין ימי נדות לימי לבון כדאמרין במסכת שבת (דף סד:): תהיה בנדתה בהווייתה תהא עד שתבא במים.

Tosafot there s.v. Mihalfa

Rashi's explanation that this refers to the white days makes it sound like one can be lenient during the white days as opposed to the days of *niddah*...this seems like it was only the case when they used to immerse after the first seven days [even if they waited longer before immersing again and resuming relations] but today, when there is no practice to do this early immersion, there is no difference between the days of *niddah* and the days of *libbun*...

שו"ע או"ח פה

הגה: יש שכתבו שאין לאשה נדה בימי ראייתה ליכנס לבית הכנסת או להתפלל או להזכיר השם או ליגע בספר, (הגהות מיימוני פ"ד) וי"א שמוותרת בכל, וכן עיקר (רש"י הלכות נדה), אבל המנהג במדינות אלו כסברא ראשונה. ובימי לבון נהגו היתר.

Shulhan Arukh OH 88

Note: Some have written that a woman, while menstruating, should not enter the synagogue nor pray nor mention God's name nor touch a Torah scroll. Others say she is permitted to do all of these things, and that is the correct view. But the practice in these lands is like the first view, though they are lenient during the white days.